

Huvudman

Enköpings kommun
registrator.utbildningsforvaltningen@enkoping.se

Ärendet

Tematisk tillsyn om betygssättning genom provning efter lovskola i årskurs 9 vid grundskolan Bergvretenskolan i Enköpings kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Enköpings kommun att senast den **10 december 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende provning, betygssättning samt betygskatalog och slutbetyg. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Enköpings kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Enköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Provning

1. Se till att elever som fått undervisning i lovskola erbjuds att genomgå provning för betyg i de ämnen som undervisningen i lovskolan avsett under juni månad. Huvudmannen ska i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 december 2025 inkomma med en redogörelse av under vilken tidsperiod lovskolan kommer att anordnas 2026 samt vilket/vilka datum eleverna kommer att erbjudas provning (10 kap. 23 § samt 10 kap. 23b § skollagen andra stycket)

Betygssättning

1. Se till att betyg beslutas av den eller de lärare som genomfört provningen. Huvudmannen ska skriftligt redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för detta ändamål. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 december 2025. (3 kap. 16 § första stycket skollagen och 6 kap. 3 § skolförordningen (2011:185))

Betygskatalog och slutbetyg

1. Se till att alla beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Det innebär även att både elevens ursprungliga och nya betyg ska framgå av betygskatalogen. Huvudmannen ska skriftligt redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för detta ändamål. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 december 2025. (6 kap. 10 § skolförordningen och 7 och 9 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123))
2. Se till att beslut om betyg dokumenteras i betygskatalogen där lovskolan bedrivs. Huvudmannen ska skriftligt redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för detta ändamål. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 december 2025. (6 kap. 10 § skolförordningen och Prop. 2016/17:156)
3. Se till att nya slutbetyg som utfärdas efter lovskola sätts först efter att en provning genomförts och att slutbetyget anger den skola där lovskolan bedrivs som skolenhet. Huvudmannen ska skriftligt redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för detta ändamål. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 december 2025. (6 kap. 21 § skolförordningen och 5 § Skolverkets föreskrifter om utformningen av betyg efter provning i grundskolan och specialskolan (SKOLFS 2016:16))

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser att huvudmannen genomfört provningar för betyg i de ämnen som undervisningen i lovskolan har avsett samt att provningen har omfattat samtliga betygs-kriterier i ämnet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:4792) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har genomfört en tillsyn av Bergvretenskolan i Enköpings kommun inom ramen för en tematisk tillsyn om betygssättning genom prövning efter lovskola.

Syftet med tillsynen är att Skolinspektionen ska granska huruvida regleringen kring prövning efter lovskolan i årskurs 9 efterlevs. I tillsynen ingår att granska genomförandet av prövning och betygssättning.

Tillsynen har genomförts genom besök på skolenheten den 25 juni 2025 och intervjuer med lärare och rektor har genomförts den 13 augusti 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat betygskataloger, slutbetyg och lärarförteckning. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Föreläggande

Prövning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har i ärendet tagit del av och granskat betyg efter prövning, slutbetyg och betygskataloger för de elever som genomfört en prövning vid Bergvretenskolas lovskola med ett godkänt betyg. Vidare har Skolinspektionen även tagit del av och granskat huvudmannens sammanställning av de elever som deltagit vid lovskolan och om dessa genomfört en prövning. Av dokumenten framgår att det totalt genomfördes 38 prövningar vid Bergvretenskolas lovskola. Prövningar genomfördes i ämnena matematik, svenska, svenska som andraspråk, historia, sam-

hällskunskap och kemi. 13 provningar resulterade i ett godkänt betyg med en betygsspridning mellan betygen C och E. Samtliga betyg sattes av betygsättande lärare den 2 juli 2025.

Lärarna samt rektorn uppger vid intervjuer att lärarna i samtliga ämnen i huvudsak använt sig av ett sekretesskyddat nationellt prov när provningen genomfördes. Utöver det har lärarna kompletterat med andra moment för att kunna bedöma elevens kunskaper utifrån betygskriterier som läraren anser inte fullt ut omfattas av det valda nationella provet. Till exempel genom ett eget framtaget prov eller muntliga moment enskilt eller i grupp. De nationella proven har i samtliga ämnen genomförts uppdelat på flera dagar för eleverna under perioden 30 juni till och med 2 juli 2025.

Rektorn uppger vid intervjun att anledningen till att provningarna inte genomfördes under juni månad var att det sena datumet för årets skolavslutning tillsammans med lärarnas studiedagar på respektive skola efter skolavslutningen påverkat datumet för lovskolan. Rektorerna och huvudmannen har gemensamt bestämt att förlägga lovskolan mellan den 23 juni till och med den 2 juli 2025. Rektorn uppger vidare att provningarna behöver ligga i slutet av lovskolan för att eleverna ska hinna lära sig så mycket som möjligt innan de genomför provning.

Rättslig reglering

Den som vill ha betyg från grundskolan har rätt att genomgå provning för betyg. Denna kan avse hela utbildningen i grundskolan eller ett eller flera ämnen som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i ett avslutat ämne eller slutbetyg från grundskolan. Den som har fått undervisning i lovskola enligt 23 b § andra stycket ska av huvudmannen erbjudas att i anslutning till lovskolan genomgå provning för betyg i de ämnen undervisningen i lovskolan har avsett. Bestämmelserna om betygssättning i detta kapitel och i 3 kap. ska i tillämpliga delar gälla i fråga om provningen. (10 kap. 23 § skollagen 2010:800)

En huvudman ska också, om inte annat följer av fjärde stycket, erbjuda lovskola till elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 9. En huvudman måste se till att det finns praktiska förutsättningar att genomföra provningen under tiden i lovskolan eller direkt efter avslutad lovskola, dock senast under juni månad. Det är viktigt för att elevens betyg ska kunna ligga till grund för antagningen till gymnasieskolan. Huvudmannen behöver skapa rutiner som gör det möjligt för elever som uppnår behörighet i lovskolan i juni att vara med i antagningsprocessen till gymnasieskolan. (10 kap. 23 b § skollagen andra stycket, 7 kapitlet 7 § gymnasieförordningen och proposition 2016/17:156 s. 58)

När betyg sätts efter det att ett ämne har avslutats ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.

Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg. (10 kap. 20 § första stycket skollagen)

Betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella betygsriterier som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika betygsriterier för olika betygsssteg. Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterierna. (Lgr 22, 2.7 Bedömning och betyg)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Enköpings kommuns verksamhet vid Bergvretenskolan inte fullt ut uppfyller författningarnas krav avseende tidpunkt för prövning i anslutning till lovskola efter årskurs 9. Av utredningen framgår visserligen att huvudmannen genomfört prövningar för betyg i de ämnen som undervisningen i lovskolan på Bergvretenskolan har avsett. Prövningen har även omfattat samtliga betygsriterier i ämnet och läraren har därmed gjort en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterierna. Ärendet avslutas därför i dessa delar.

Av utredningen framgår dock att prövningarna inte genomförts under juni månad. Detta är en brist då det av skollagen framgår att lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 9 och att den som har fått undervisning i lovskola ska erbjudas att i anslutning till lovskolan genomgå prövning för betyg i de ämnen som undervisningen i lovskolan avsett. Det innebär att även prövningen ska genomföras under juni månad.

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna och rektorn uppger vid intervjuer att samtliga lärare som beslutat om betyg efter prövning vid lovskolan är legitimerade lärare. Vad gäller ämnena matematik, svenska, svenska som andraspråk, historia och samhällskunskap har betygen satts av samma lärare som undervisat eleven vid lovskolan och genomfört prövningen.

Vad gäller betyget för en elev i ämnet kemi uppger lärare och rektorn att betyget satts av en annan lärare än den lärare som i huvudsak ansvarat för undervisningen och prövningen i ämnet. Både läraren som satt betyget för eleven och den lärare som ansvarat för undervisningen och prövningen i ämnet vid lovskolan är legitimerade lärare som saknar behörighet att undervisa i kemi i årskurs 9. Den betygssättande läraren och rektorn uppger vid intervjuer att anledningen till att hen satte betyget för eleven i stället för den undervisande läraren som genomförts prövningen är att den betygssättande läraren är närmast ämnesbehörig varvid det bestämts att hen skulle sätta betyg i ämnet. Den betygssättande läraren är behörig att undervisa i ämnet kemi för årskurserna 1–7.

Den betygssättande läraren uppger att hen satte elevens betyg i kemi i samråd med läraren som undervisat eleven och genomfört provningen. Den betygssättande läraren var inte med och arbetade i början av lovskolan och har inte planerat provningen för eleven. Den undervisande läraren gick igenom det centrala innehållet i kemi med eleven och genomförde sedan provningen. Det nationella provet som användes var relativt heltäckande för att kunna bedöma elevens kunskaper utifrån samtliga betygs-kriterier. Båda lärarna sambedömde elevens kunskaper utifrån provet och den undervisande läraren lade också till sådant som eleven visat i undervisningen vid bedömningen. Därefter satte den betygssättande läraren ett betyg.

Rektorn uppger vid intervjun att undervisande lärare och betygssättande lärare dagligen förde diskussioner om undervisningen i kemi på lovskolan. Den betygssättande läraren hade bäst kvalifikationer för att sätta betyget eftersom hen är behörig att undervisa i kemi upp till årskurs 7. Den betygssättande läraren bedrev inte undervisningen och genomförde heller inte provningen i kemi eftersom läraren främst var med och bedrev undervisning i ämnet matematik vid lovskolan.

Rättslig reglering

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. (3 kap. 16 § första och andra styckena skollagen)

Om fler än en lärare bedriver undervisningen vid den tidpunkt då betyg ska sättas och bara någon eller några av dessa är legitimerade, ska betyget beslutas av den eller de legitimerade lärarna. (6 kap. 3 § skolförordningen)

Om ett betyg är beroende av två eller flera legitimerade lärares bedömning och dessa inte kan enas, ska betyget beslutas av den eller de av dessa lärare som har behörighet att undervisa i det ämne som betyget avser. Om ett betyg är beroende av en bedömning av två eller flera legitimerade lärare som är behöriga att undervisa i det ämne som betyget avser och dessa lärare inte kan enas, ska betyget beslutas av rektorn. Om ett betyg är beroende av en bedömning av två eller flera legitimerade lärare som inte är behöriga att undervisa i det ämne som betyget avser och dessa inte kan enas, ska betyget beslutas av rektorn. (6 kap. 4 § skolordningen)

Om fler än en lärare bedriver sådan undervisning som avses i 5 § vid den tidpunkt då betyg ska sättas och dessa inte kan enas, ska betyget beslutas av rektorn. (6 kap. 6 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Enköpings kommuns verksamhet vid Bergvretensskolan inte fullt ut uppfyller författningarnas krav avseende betygsättning. Av utredningen framgår att det inte är den lärare som bedrivit undervisningen och genomfört provningen i ämnet kemi som satt elevens betyg. Eftersom den undervisande läraren har ansvarat för genomförande och planering av såväl undervisning som provning i ämnet ska läraren enligt skolförfattningarna sätta elevens betyg. Då läraren har lärarlegitimation får läraren även sätta betyget ensam. Det framgår av utredningen att den undervisande lärare har sambedömt prov och kunskaper som eleven visat i undervisningen tillsammans med en annan lärare med ämnesbehörighet upp till årskurs 7. Skolinspektionen vill här understryka att sambedömning inte innebär att skolan har möjlighet att välja vilken lärare som är mest kvalificerad att sätta betyget.

Betygskatalog och slutbetyg

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Betygskatalog

Skolinspektionen har i ärendet granskat betygskatalogen för de tretton elever som fått ett godkänt betyg efter provning vid lovskolan. Betygskatalogen förs på papper, där betyget för eleven i samtliga ämnen framgår på samma sida. Av betygskatalogerna framgår elevens namn, årskurs, ämne och betyg. Vidare framgår även uppgift om skolans namn, skolenhetskod och lägeskommun. Elevernas betyg i betygskatalogen saknar i samtliga fall signering av betygsättande lärare. Därtill anges enbart elevens nya godkända betyg i betygskatalogen och inte det ursprungliga betyget.

För samtliga tretton elever har det nya betyget efter provning förts in i betygskatalogen för de kommunala grundskolor där eleverna gick när de slutade årskurs 9. För tre elever på respektive skola har det nya betyget förts in i betygskatalogen för Enöglaskolan och S:t Illiansskolan, för två elever på respektive skola har det nya betyget förts in i betygskatalogen för Korsängsskolan, Fjärdhundraskolan och Bergvretensskolan och för en elev har det nya betyget förts in i betygskatalogen för Örsundsbroskolan. Det nya betyget har således enbart förts in i lovskolans betygskatalog för två av tretton elever.

Rektorn uppger vid intervjun att elevens betyg efter provning har signerats av betygsättande lärare. Betyget för eleven i betygskatalogen har ändrats till det nya betyget. Det ursprungliga betyget syns inte i betygskatalogen. Det nya betyget i betygskatalogen har dock inte signerats av betygsättande lärare då det enligt rektorn inte är möjligt att enbart signera betyget i ett av ämnena i de kommunala skolornas betygskatalog. Detta eftersom samtliga betygsättande lärare i så fall återigen måste signera de betyg som sattes vid skolavslutningen. Detta var inte praktiskt möjligt att genomföra vid lovskolan. Elevens betyg efter provning läggs därför istället som en bilaga till betygskatalogen och signeringen av det nya betyget framgår

där. Av de betygskataloger som Skolinspektionen tagit del av framgår inte att det finns bilagor till betygskatalogen.

Slutbetyg

Skolinspektionen har i ärendet granskat slutbetygen för de tretton elever som fått ett godkänt betyg efter provningen vid lovskolan. Samtliga slutbetyg är underskrivna av rektorn för lovskolan och är daterade till den 12 juni 2025. För tre elever på respektive skola anges Enöglaskolan och S:t Illiansskolan som skolenhet på slutbetyget, för två elever på respektive skola anges Korsängsskolan, Fjärdhundraskolan och Bergvretensskolan som skolenhet och för en elev anges Örsundsbroskolan som skolenhet på slutbetyget.

Rättslig reglering

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. (6 kap. 10 § skolförordningen)

För en elev som har skolplikt ska slutbetyg utfärdas när skolplikten upphör. En sådan elev som därefter har slutfört den högsta årskursen har rätt att få ett nytt slutbetyg. För en elev som inte har skolplikt ska slutbetyg utfärdas när eleven har slutfört den högsta årskursen. (6 kap. 14 § skolförordningen)

Den som redan har slutbetyg har efter provning i ett eller flera ämnen har rätt att få ett nytt slutbetyg. (6 kap. 21 § skolförordningen)

Den som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Förs betygskatalogen elektroniskt får uppgiften istället signeras med en sådan avancerad elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer. (7 § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS:2011:123) om betygskatalog)

En betygskatalog i grundskolan ska innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Ett betyg efter provning ska framgå av betygskatalogen. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Beslut om att inte sätta betyg ska enligt 6 kap. 19 § skolförordningen (2011:185) i grundskolan, sameskolan och specialskolan markeras med ett horisontellt streck. Dessutom ska betygskatalogen innehålla uppgift om att ett avgångsintyg har utfärdats, enligt 6 kap. 17 § skolförordningen. (9 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123))

Betyg efter provning ska innehålla ett dokumenthuvud. Dokumenthuvudet ska innehålla följande uppgifter: dokumentnamn: betyg efter provning, skolform: grundskolan eller specialskolan, datum för utfärdande, namn på skolenhet och namn på huvudman, Skolverkets skolenhetskod och efternamn eller tilltalsnamn samt personnummer eller motsvarande på den som genomgått provning för betyget (fältet ska vara rastrerat). (5 § Skolverkets föreskrifter om utformningen av betyg efter provning i grundskolan och specialskolan (SKOLFS 2016:16))

Om en kommunal huvudman samlar lovskolans elever till någon eller några av huvudmannens skolenheter, är det rektorn på den skolenhet där lovskolan bedrivs som också har rektorsansvaret. (Prop. 2016/17:156, s. 42.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Enköpings kommuns verksamhet vid Bergvretensskolan inte fullt ut uppfyller författningarnas krav avseende betygskatalog och slutbetyg.

Betygskatalog

Av utredningen framgår att betygen i betygskatalogen för de elever som nått ett godkänt betyg vid lovskolan ännu inte hade signerats i augusti 2025. Då betyg enligt bestämmelserna i skollagen ska signeras vid den tidpunkt när betyget sätts utgör detta en brist. Det betyg som ska utfärdas efter prövning kan inte ersätta signeringen av betyg i betygskatalogen.

Av utredningen framgår även att enbart elevens nya betyg framgår i betygskatalogen. Detta är en brist då såväl de ursprungliga som det nya betyget behöver framgå när ett betyg sätts efter prövning.

Vidare framgår det av utredningen att inte samtliga elevers betyg förts in i betygskatalogen för den skola som lovskolan bedrivs vid. Enligt förarbetet till skollagen övergår ansvaret för de elever som tagits emot vid lovskolan till rektorn för lovskolan. Det innebär att det är i betygskatalogen där lovskolan bedrivs som elevens betyg efter prövning ska föras in.

Slutbetyg

Avseende slutbetygen framgår det visserligen av utredningen att ett nytt slutbetyg har utfärdats för samtliga elever som har fått ett nytt betyg vid lovskolan och att slutbetyget har signerats av rektorn för lovskolan. Av utredningen framgår dock att Bergvretensskolan inte alltid anges som skolenhet på slutbetygen. Detta är en brist då namnet för den skolenhet som lovskolan bedrivits vid ska framgå av slutbetyget. Vidare framgår det av utredningen att datumet för när slutbetyget har utfärdats är 20 dagar tidigare än när elevens nya betyg efter prövning sattes. Detta är en brist då ett nytt slutbetyg kan utfärdas först efter att en prövning genomförts.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Enköpings kommuns verksamhet vid Bergvretensskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller prövning, betygssättning samt betygskatalog och slutbetyg. Det finns därför skäl att förelägga Enköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredaren Charlotte Rosengren.

Utredaren Maria Klasson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Anneli Flygare Rydell medverkat.